

Закон за учебници за основно и средно образование

КОНСОЛИДИРАН ТЕКСТ

(„Службен весник на Република Македонија“ бр. 98/2008; 99/2009; 83/2010; 36/2011; 135/2011; 46/2012; 24/2013; 120/2013 и 29/2014).

I. Основни одредби

Член 1

(1) Со овој закон се уредува издавањето на учебниците за основното и средното образование .

(2) Под издавање на учебници се подразбира подготовка, изработка и одобрување на учебници како основно наставно средство.

Член 2

Учебник, во смисла на овој закон, е основно наставно средство и извор на знаење за остварување на воспитно-образовните цели утврдени со наставниот план и програми на основното и средното образование.

Член 3

(1) Учебниците се издаваат на македонски јазик и неговото кирилско писмо.

(2) За учениците од припадниците на заедниците кои наставата ја следат на јазик и писмо различен од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, учебниците се издаваат на јазикот и писмото на којшто се остварува наставата.

Член 4

(1) Учебникот се изработува според наставниот план и програми за соодветното одделение и предмет и Концепцијата за учебник, што на предлог на Бирото за развој на образованието (во натамошниот текст: Бирото) ја утврдува министерот надлежен за образование (во натамошниот текст: министерот).

(2) Со Концепцијата за учебник се определуваат научно-стручните и методолошките основи на учебникот, развојните воспитно-образовни функции, основите за мотивација и самостојно учење, дидактичко-методските стандарди за изборот и систематизирањето на содржините, дополнителните текстови, визуелните прилози, како и соодветноста на јазикот според возраста на учениците и градењето јазична култура.

Член 5

(1) За еден наставен предмет за употреба се одобрува само еден учебник.

(2) За наставните предмети за кои се употребуваат адаптирани учебници од странство, може да се одобри еден учебник со придружен дидактички и работен материјал кој Министерството за образование и наука (во натамошниот текст: Министерството) го набавува за употреба, согласно со закон.

Член 5-а

Во основното и средното образование за наставните предмети може да се употребуваат соодветни адаптирани учебници усогласени со донесена адаптирана и преведена наставна програма од Меѓународниот центар за наставни програми на Кембриџ (Cambridge International Examinations) (во натамошниот текст: адаптирани учебници од странство), преведени на јазиците на кои се изведува наставата во Република Македонија.

Член 6

Учебниците за учениците во јавните основни и средни училишта се бесплатни.

Член 6-а

(1) Во основното училиште може да се употребува стручна литература и детски списанија, а во средното училиште стручна литература.

(2) Министерството, по предлог на комисија формирана од министерот, дава согласност за употреба на стручна литература, односно детски списанија во основното и средното училиште, по претходно мислење од Бирото, односно од Центарот за стручно образование и обука.

(3) Во основното училиште се забранува продажба на стручна литература и детски списанија, односно стручна литература во средното училиште.

II. Национална комисија за учебници

Член 7

(1) Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Владата) формира Национална комисија за учебници (во натамошниот текст: Националната комисија).

(2) Националната комисија е составена од 21 член кои ги именува и разрешува Владата, и тоа: четири члена од високообразовните и научните установи од областа на јазиците, два члена од високообразовните и научните установи од

областа на општествено-хуманистичките науки, четири члена од високообразовните и научните установи од областа на природните науки, математика и техника, четири члена од високообразовните и научните установи од областа на уметностите и спортот и седум члена од основните и средните училишта.

(3) Владата именува претседател на Националната комисија од редот на членовите утврдени во ставот (2) на овој член.

(4) При именувањето на членовите на Националната комисија се применува начелото на соодветна и правична застапеност на заедниците во Република Македонија, имајќи ги предвид јазиците на кои се изведува наставата во основното и средното образование, без да се нарушат критериумите пропишани со овој закон.

(5) Претседателот и членовите на Националната комисија се именуваат со мандат од две години и можат уште еднаш повторно да бидат именувани.

(6) На претседателот и членовите на Националната комисија им следи надоместок за работата во Националната комисија, чија висина ја утврдува Владата, врз основа на присуството на седниците на комисијата.

Член 8

(1) Националната комисија ја уредува својата работа со деловник.

(2) За својата работа Националната комисија изготвува годишен извештај и го доставува до Владата најдоцна до 31 јануари.

(3) Стручно-административните работи за Националната комисија ги врши Педагошката служба.

Член 9

(1) Надлежности на Националната комисија се:

- од рецензентите од соодветна научна област да формира рецензентски комисиии за ракописите на учебници,
- доставува мислење од рецензентски комисиии за адаптираните учебници од странство до директорот на Педагошката служба,
- на јавниот оглас од членот 16 став (1) на овој закон ако не се јави кандидат од соодветна научна област, избира рецензенти во рецензентската комисија за ракописите на учебници од редот на наставници во основно, средно и високо образование кои ги исполнуваат условите за рецензенти на ракописи на учебници,
- од редот на своите членови определува член известител кој ќе реферира на претседателот и останатите членови на Националната комисија за стручните вреднувања на ракописите за учебници по соодветните предмети од

рецензентските комисии и за мислењето од Бирото за усогласеноста на ракописот на учебник со наставната програма,

- да води расправа за стручните вреднувања на ракописите за учебници по соодветните предмети од рецензентските комисии и мислењето од Бирото и да одлучува дали стручното вреднување, односно мислењето ќе го прифати или нема да го прифати,

- доколку оцени дека има битни пропусти и недоследности во стручното вреднување на ракописите за учебници по соодветните предмети од рецензентските комисии, може истото да не го прифати, да ја распушти рецензентската комисија и да формира стручен тим составен од најмалку три члена од редот на наставници во основно, средно и високо образование кои ги исполнуваат условите за рецензенти на ракописи на учебници и кој ќе изврши ревизија на стручното вреднување на ракописите за учебници,

- да донесува одлука за одобрување и употреба на учебник во основното, односно средното образование или одлука дека не врши избор од доставените ракописи за учебници и

- врши и други работи утврдени со закон.

(2) Мандатот на член од Националната комисија може да престане и пред истекот на мандатот утврден во членот 7 став (5) од овој закон, во случај учебникот да биде повлечен од употреба заради стручни грешки во ракописот за учебник.

(3) Националната комисија за одржаните седници задолжително води записник.

III. Постапка за издавање на учебници

Член 10

(1) Автор на учебник е лице со високо образование, магистер или доктор на науки чие образование е од областа на која припаѓа наставниот предмет за кој е наменет учебникот и кој има најмалку десет години работно искуство како наставник во основно, средно или високо образование по соодветниот наставен предмет за кој е наменет учебникот.

(2) Автор на учебник може да биде и лице со високо образование, магистер или доктор на науки чие образование е соодветно според наставната програма за предметот за кој е наменет учебникот и кој има најмалку десет години работно искуство како наставник во основно, средно или високо образование соодветно според наставната програма за предметот за кој е наменет учебникот.

Член 11

(1) Вработен во Министерството, во органите во состав на Министерството за образование и наука (во натамошниот текст: Министерството), во Центарот за стручно образование и обука и во Центарот за образование на возрасни не може да биде автор на учебник.

(2) Претседател и член на Националната комисија, како и член на рецензентската комисија не може да биде автор на учебник.

Член 12

(1) Програмата за издавање на учебници ја изработува Бирото во соработка со Центарот за стручно образование и обука и со Центарот за образование на возрасни, а ја утврдува министерот.

(2) Педагошката служба, врз основа на програмата од ставот (1) на овој член, објавува конкурс за издавање на учебници одделно за секое одделение и предмет.

(3) Конкурсот од ставот (2) на овој член трае најмалку еден, а најмногу до шест месеца.

(4) Во конкурсот се утврдуваат условите кои треба да ги исполни авторот и стандардите што треба да ги исполни учебникот, согласно со Концепцијата за учебник за основно и за средно образование.

(5) На конкурсот може да учествува автор на учебник само со еден ракопис за учебник за еден наставен предмет.

Член 13

(1) За употреба на учебници по странски јазици одобрение може да побара домашен издавач, како и издавач од друга држава во која е регистриран за издавачка дејност, преку овластени законски застапници во Република Македонија.

(2) Одобрението од ставот (1) на овој член го дава Педагошката служба.

(3) Одобрението од ставот (1) на овој член може да се побара во периодот од ноември до март.

(4) Министерството може да откупи потребен број на одобрени учебници по странски јазици, заради обезбедување на бесплатни учебници за учениците во основното и средното образование.

(5) Начинот на давање на одобрението од ставот (1) на овој член го пропишува министерот.

Член 13-а

(1) Доколку Педагошката служба не одобри учебник усогласен со донесена адаптирана и преведена наставна програма од Меѓународниот центар за

наставни програми на Кембриџ (Cambridge International Examinations) согласно со членот 13-б од овој закон, доставува барање до Издавачката куќа на Универзитетот Кембриџ (Cambridge University Press) за изготвување на адаптиран учебник од странство согласно со одредбите од овој член.

(2) Издавачката куќа на Универзитетот Кембриџ (Cambridge University Press) адаптираниот учебник од странство го доставува во рок од 180 дена.

(3) Педагошката служба адаптираниот учебник од странство го доставува до рецензентската комисија и до Бирото, односно Центарот за средно стручно образование и обука, во рок од седум дена од денот на добивањето од Издавачката куќа на Универзитетот Кембриџ (Cambridge University Press).

(4) Рецензентската комисија врши стручно вреднување на адаптираниот учебник од странство, во рок од 14 дена од денот на приемот на адаптираниот учебник од странство и го доставува стручното вреднување на адаптираниот учебник од странство до директорот на Педагошката служба.

(5) Бирото, односно Центарот за средно стручно образование и обука, во рок од седум дена од денот на приемот на адаптираниот учебник од странство до директорот на Педагошката служба доставува образложено мислење за усогласеноста на адаптираниот учебник од странство со наставната програма.

(6) Директорот на Педагошката служба, во рок од три дена од денот на приемот на стручното вреднување од рецензентската комисија и позитивно мислење од Бирото, односно Центарот за средно стручно образование и обука, донесува одобрение за употреба на адаптираниот учебник од странство.

(7) Одобрениот адаптиран учебник од странство Министерството го откупува согласно со закон.

(8) Министерот и Издавачката куќа на Универзитетот Кембриџ (Cambridge University Press) потпишуваат договор за откупување на адаптиран учебник од странство во кој се утврдуваат меѓусебните права и обврски.

(9) Начинот на вршењето на рецензирањето на адаптираниот учебник од странство го уредува министерот на предлог на Бирото.

Член 13-б

(1) Барањето за одобрување на адаптиран учебник од странство се доставува по претходно објавен јавен повик за интерес за доставување на адаптирани учебници од странство усогласени со донесена адаптирана и преведена наставна програма од Меѓународниот центар за наставни програми на Кембриџ (Cambridge International Examinations).

(2) Јавниот повик од ставот (1) на овој член го објавува Педагошката служба по доставена донесена адаптирана и преведена наставна програма од Меѓународниот центар за наставни програми на Кембриџ (Cambridge International Examinations) од Бирото, односно Центарот за стручно образование и обука.

(3) Јавниот повик од ставот (1) на овој член трае најмалку еден, а најмногу до два месеца од денот на објавувањето на јавниот повик.

(4) На јавниот повик од ставот (1) на овој член може да се јави домашен издавач, како и странски издавач кој е регистриран за издавачка дејност во државата во која му е седиштето (во натамашниот текст: странски издавач), преку овластени законски застапници во Република Македонија.

(5) Кон барањето од ставот (1) на овој член домашниот издавач, како и странскиот издавач, преку овластени законски застапници во Република Македонија задолжително приложува:

- адаптиран учебник од странство, преведен на македонски јазик, ликовно и графички разработен и јазично уреден во шест примероци од кои пет во печатена форма и еден во електронска форма,
- изјава од лектор за јазично уредување на текстот,
- список на лице/лица кои го преведувале адаптираниот учебник од странство и
- други документи наведени во јавниот повик.

(6) Педагошката служба адаптираниот учебник од странство го доставува до рецензентската комисија и до Бирото, односно Центарот за средно стручно образование и обука, во рок од седум дена од денот на завршувањето на повикот.

(7) Директорот на Педагошката служба од рецензентите на членот 16 став (1) од овој закон ја формира рецензентска комисија која врши стручно вреднување на адаптираните учебници од странство, согласно со Методологијата за вреднување на учебници.

(8) Рецензентската комисија врши стручно вреднување на адаптираниот учебник од странство, во рок од 14 дена од денот на приемот на адаптираниот учебник од странство и го доставува стручното вреднување на адаптираниот учебник од странство до директорот на Педагошката служба.

(9) Бирото, односно Центарот за средно стручно образование и обука, во рок од седум дена од денот на приемот на адаптираниот учебник од странство до директорот на Педагошката служба доставува образложено мислење за усогласеноста на адаптираниот учебник од странство со донесена адаптирана и преведена наставна програма од Меѓународниот центар за наставни програми на Кембриџ (Cambridge International Examinations).

(10) Доколку на објавениот јавен повик од ставот (1) на овој член не се достави ниту едно барање за одобрување на адаптиран учебник од странство, односно не

се донесе одобрение за употреба на учебник усогласен со донесена адаптирана и преведена наставна програма од Меѓународниот центар за наставни програми на Кембриџ (Cambridge International Examinations), се постапува согласно со одредбите од членот 13-а од овој закон.

(11) Одобрението за употреба на учебник усогласен со донесена адаптирана и преведена наставна програма од Меѓународниот центар за наставни програми на Кембриџ (Cambridge International Examinations), од членот 5-а од овој закон, го дава Педагошката служба во рок од три дена од денот на приемот на стручното вреднување од рецензентската комисија и позитивно мислење од Бирото, односно Центарот за средно стручно образование и обука.

(12) Против одобрението од ставот (11) на овој член, во рок од осум дена од денот на приемот на одобрението, може да се поднесе жалба до Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(13) Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен одлучува по поднесената жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на жалбата.

(14) Министерството го откупува адаптираниот учебник од странство усогласен со донесена адаптирана и преведена наставна програма од Меѓународниот центар за наставни програми на Кембриџ (Cambridge International Examinations) согласно со закон заради обезбедување на учебници за учениците во основно и средно образование.

(15) Министерот и домашниот издавач, односно странскиот издавач, преку овластен законски застапник во Република Македонија, за одобрениот адаптиран учебник од странство усогласен со донесена адаптирана и преведена наставна програма од Меѓународниот центар за наставни програми на Кембриџ (Cambridge International Examinations) потпишуваат договор во кој се утврдуваат меѓусебните права и обврски.

Член 14

(1) При донесување на нов наставен план и програми или ако се врши изменување или дополнувањата на повеќе од 30% на наставниот план и програми, Педагошката служба објавува конкурс за нов учебник по соодветниот предмет.

(2) За перманентно унапредување на квалитетот и осовременување на одобрениот учебник, после петгодишната употреба на учебникот од првото издание, Педагошката служба може да објави нов конкурс, по претходно мислење од Бирото, односно од Центарот за стручно образование и обука, односно од Центарот за образование на возрасни.

Член 15

(1) На конкурсот за учебник авторот на учебникот, покрај другата документација утврдена со закон, задолжително приложува и:

- ракопис за учебникот ликовно и графички разработен и јазично уреден во форма на ракопис и во електронска форма и
- изјава од лектор за јазично уредување на текстот.

(2) Ако авторот смета дека има потреба од учебно помагало (работна тетратка, вежбанка и слично) на ракописот за учебник, истата ја приложува во електронска форма.

Член 16

(1) Директорот на Педагошката служба распишува јавен оглас за рецензенти во најмалку две јавни гласила од кои најмалку во по едно од гласилата кои се издаваат на македонски јазик и во гласилата што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик и од пријавените кандидати врши избор.

(2) Националната комисија од рецензентите од ставот (1) на овој член формира рецензентска комисија која врши стручно вреднување на ракописи за учебник за соодветен предмет, согласно со методологијата што ја предлага Бирото, а ја утврдува министерот. При стручното вреднување на ракописи за учебник рецензентската комисија особено води сметка со ракописот да не се навредуваат историјата, културата и другите вредности на граѓаните на Република Македонија, македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите. Членовите на рецензентската комисија се одговорни за настанатата штета во случај учебникот да биде повлечен од употреба поради сериозни и очигледни грешки во стручното вреднување на ракописот за учебник.

(3) Рецензионата комисија од ставот (2) на овој член е составена од три члена, и тоа:

- еден рецензент наставник од наставничките факултети за наставниот предмет за кој е наменет учебникот и со најмалку десет години работно искуство во настава и
- двајца рецензенти наставници од основно, односно средно училиште соодветни за наставниот предмет за кој е наменет учебникот и со најмалку десет години работно искуство во настава.

(4) Во составот на комисијата за стручно вреднување на учебник кој е наменет за учениците кои ја следат наставата на јазик и писмо различни од македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, еден од членовите е од редот на припадниците на заедниците за кои е наменет учебникот.

(5) Вработен во Министерството, во органите во состав на Министерството, во Центарот за стручно образование и обука, Центарот за образование на возрасни, авторот на поднесениот ракопис за учебник, претседателот и членот на Националната комисија или пак лице кое е во друг договорен однос со авторот кои би можеле да влијаат на објективноста на оценувањето, како и членови на нивното потесно семејство (брачен другар, деца, родители, браќа и сестри) не можат да бидат членови на рецензионата комисија, за што доставува изјава до Педагошката служба.

(6) Начинот на изборот, именувањето и разрешувањето на членовите на рецензентската комисија и начинот на работа на рецензентската комисија ги пропишува министерот.

Член 17

(1) Педагошката служба ракописот за учебник го доставува до рецензентската комисија и до Бирото, во рок од седум дена од денот на завршувањето на конкурсот.

(2) Рецензентската комисија врши стручно вреднување на ракописот согласно со Методологијата за вреднување на учебници, во рок од 14 дена од денот на приемот на ракописот за учебник и ја доставува листата на стручно вреднување на ракописите на учебници до директорот на Педагошката служба.

(3) Бирото, во рок од седум дена од денот на приемот на ракописот за учебник, до директорот на Педагошката служба доставува образложено мислење за усогласеноста на ракописот за учебник со наставната програма.

(4) Директорот на Педагошката служба, во рок од три дена од денот на приемот на стручното вреднување од рецензентската комисија и мислењето од Бирото, до членот известител, односно членовите известители определени од Националната комисија ги доставува стручните вреднувања на ракописите на учебници од рецензентската комисија, ракописите на учебници, како и мислењето од Бирото за усогласеноста на ракописите на учебници со наставната програма.

(5) Ако на конкурсот од членот 12 став (2) на овој закон се доставени повеќе од четири ракописи на учебници за еден наставен предмет, Националната комисија определува два или повеќе членови известители.

(6) Членот известител, односно членовите известители, во рок од десет дена од денот на приемот на стручните вреднувања на ракописите на учебници од рецензентската комисија, ракописите на учебници, како и мислењето од Бирото, реферира на Националната комисија и дава предлог за избор на најдобар ракопис за учебник.

(7) Националната комисија донесува одлука во рок од три дена од денот на реферирањето на членот известител, односно членовите известители.

(8) Доколку Националната комисија не донесе одлука со која се избира најдобар ракопис за учебник, односно не донесе решение за одбивање на барањето во рокот од ставот (7) на овој член, учесникот на конкурсот има право во рок од три работни дена од истекот на тој рок да поднесе барање до писарницата на претседателот на Националната комисија заради донесување на одлука.

(9) Формата и содржината на барањето од ставот (8) на овој член ги пропишува министерот.

(10) Претседателот на Националната комисија е должен во рок од пет работни дена од приемот на барањето од ставот (8) на овој член до писарницата на претседателот на Националната комисија да донесе решение со кое барањето е уважено или одбиено. Доколку претседателот на Националната комисија нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на Педагошката служба.

(11) Доколку претседателот на Националната комисија не донесе решение во рокот од ставот (10) на овој член, учесникот на конкурсот може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

(12) Државниот управен инспекторат е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот (11) на овој член да изврши инспекциски надзор во Националната комисија дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го извести учесникот на конкурсот за утврдената состојба при извршениот надзор.

(13) Инспекторот од Државниот управен инспекторат од ставот (12) на овој член по извршениот надзор согласно со закон донесува решение со кое го задолжува претседателот на Националната комисија во рок од десет дена да одлучи по поднесеното барање, односно да го уважи или одбие барањето и за преземените мерки во истиот рок да го извести инспекторот и да му достави примерок од актот со кој е одлучено по барањето.

(14) Доколку претседателот на Националната комисија не одлучи во рокот од ставот (13) на овој член, инспекторот ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој претседателот на Националната комисија ќе одлучи по поднесеното барање за што во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по објавениот конкурс. Инспекторот во рок од три работни дена ќе го информира учесникот на конкурсот за преземените мерки.

(15) Доколку претседателот на Националната комисија не одлучи и во дополнителниот рок од ставот (14) на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок ќе го информира учесникот на конкурсот за преземените мерки.

(16) Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот (12) на овој член, учесникот на конкурсот во рок од пет работни дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот нема писарница, приговорот се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

(17) Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена од денот на приемот да го разгледа приговорот од ставот (16) на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето од учесникот на конкурсот согласно со ставот (12) или не поднесе пријава согласно со ставот (15) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување на прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција против инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во надлежниот орган дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира учесникот на конкурсот за преземените мерки.

(18) Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот (17) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот и во рок од три работни дена ќе го извести учесникот на конкурсот за преземените мерки.

(19) Во случајот од ставот (18) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден, ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот веднаш.

(20) Во случајот од ставот (19) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три работни дена ќе го информира учесникот на конкурсот за преземените мерки.

(21) Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот (17) на овој член, учесникот на конкурсот може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од осум работни дена.

(22) Доколку претседателот на Националната комисија не одлучи во рокот од ставот (15) на овој член, учесникот на конкурсот може да поведе управен спор пред надлежниот суд.

(23) Постапката пред Управниот суд е итна.

(24) Против одлуката на Националната комисија, во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката, може да се поднесе жалба до Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(25) Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен одлучува по поднесената жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на жалбата.

(26) По конечноста на одлуката за одобрување и употреба на учебникот Педагошката служба објавува каталог на одобрени учебници за употреба на веб страницата на Министерството.

(27) Во каталогот на одобрени учебници се внесува откупениот адаптиран учебник од странство.

(28) Каталогот од ставот (11) на овој член се објавува најдоцна до 30 април во тековната година.

(29) Формата и содржината на каталогот ги пропишува министерот.

Член 17-а

(1) Ако на конкурсот од членот 12 став (2) на овој закон не се пријави ниту еден автор на учебник со ракопис за учебник или конкурсот се објавува за наставен предмет кој за прв пат се воведува во основното, односно средното образование или Националната комисија донесе одлука дека не врши избор од доставените ракописи за учебници министерот, по предлог на директорот на Педагошката служба, формира авторски тим за изработка на ракопис за учебник.

(2) Во случаите од ставот (1) на овој член во составот на авторскиот тим може да се избере и автор кој не ги исполнува условите во однос на работното искуство од најмалку десет години како наставник во основно, средно или високо образование по соодветниот наставен предмет за кој е наменет учебникот, односно работно искуство од најмалку десет години како наставник во основно, средно или високо образование соодветно според наставната програма за предметот за кој е наменет учебникот.

(3) Авторскиот тим од ставот (1) на овој член, најдоцна во рок од 60 дена од денот на формирањето, до директорот на Педагошката служба доставува ракопис за учебник.

(4) Директорот на Педагошката служба, во рок од два дена од денот на приемот на ракописот за учебник, го доставува до Националната комисија и до Бирото.

(5) Националната комисија, во рок од три дена од денот на приемот на ракописот за учебник, формира рецензентска комисија.

(6) Рецензентската комисија, во рок од седум дена од денот на приемот на ракописот за учебник, врши стручно вреднување на ракописот за учебник изработен од авторскиот тим и го доставува до директорот на Педагошката служба.

(7) Бирото, во рок од три дена од денот на приемот на ракописот за учебник, до директорот на Педагошката служба доставува образложено мислење за усогласеноста на ракописот за учебник со наставната програма.

(8) Директорот на Педагошката служба, во рок од два дена од денот на приемот на стручното вреднување од рецензентската комисија и мислењето од Бирото, до членот известител определен од Националната комисија ги доставува стручните вреднувања на ракописите на учебници од рецензентската комисија, ракописите на учебници, како и мислењето од Бирото за усогласеноста на ракописите на учебници со наставната програма.

(9) Членот известител, во рок од седум дена од денот на приемот на стручните вреднувања на ракописите на учебници од рецензентската комисија, ракописите на учебник и мислењето од Бирото, реферира на Националната комисија и дава предлог за одобрување и употреба на ракописот на учебник од авторскиот тим.

(10) Националната комисија донесува одлука во рок од три дена од денот на реферирањето на членот известител.

(11) Против одлуката на Националната комисија, во рок од осум дена од денот на приемот на одлуката, може да се поднесе жалба до Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

(12) Државна комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен одлучува по поднесената жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на жалбата.

Член 18

(1) Министерот и авторот на учебникот потпишуваат договор за пренос на материјалното авторско право во кој се утврдуваат меѓусебните права и обврски.

(2) Ако авторот на учебник на конкурсот понудил дополнителна литература согласно со членот 15 став (2) од овој закон, истата е должен да ја отстапи без пренос на материјалното авторско право.

(3) Ако авторот не го потпише договорот од став (1) на овој член, министерот склучува договор со наредниот автор од конечната листа од ставот (6), односно конечниот предлог од ставот (7) на членот 17 од овој закон.

(4) Министерот и авторскиот тим од членот 17-а став (1) на овој закон потпишуваат договор за пренос на материјалното авторско право во кој се утврдуваат меѓусебните права и обврски.

Член 19

(1) Врз основа на договорот од членот 18 ставови (1), (3) и (4) на овој закон Педагошката служба објавува јавен повик за печатење на учебници.

(2) Избор на најповолна понуда за печатење на учебници врши комисија за јавни набавки.

Член 20

Министерството е должно учебникот од македонски јазик да го преведе и издаде на јазикот и писмото на припадниците на заедниците кои истиот ќе го користат.

Член 21

На учебникот се отпечатуваат следниве податоци:

- име и презиме на авторот или авторите на учебникот,
- име и презиме на илустраторот,
- име и презиме на преведувачот и податоци за издавачот, ако учебникот е преведен,
- име и презиме на рецензентите,
- име и презиме на јазичниот лектор,
- име и презиме на уредникот,
- назив на седиштето на издавачката организација,
- назив и седиште на печатарската организација,
- тираж на учебникот,
- бројот и датумот на решението на министерот со кое се одобрува учебникот за употреба и
- ЦИП Каталогизација во публикација Народна и универзитетска библиотека „Свети Климент Охридски“ - Скопје.

Член 22

Учебникот не смее да содржи рекламни пораки и огласи.

IV. Употреба на учебници

Член 23

(1) Секој учебник може да биде во употреба пет учебни години. Учебникот се избира од каталогот на одобрени учебници за што одлука донесува наставничкиот

совет на училиштето по предлог на стручните активи во основните, односно средните училишта и претставниците на родителите на учениците.

(2) За потребниот број на учебници кои се оштетени и не се за употреба, училиштето е должно писмено да ја извести Педагошката служба, до крајот на мај во тековната година.

(3) Врз основа на добиените известувања од ставот 2 на овој член, Педагошката служба врши замена на оштетените учебници со нови учебници секоја година.

(4) За потребниот број на учебниците кои ќе бидат во употреба во наредната учебна година училиштето е должно писмено да ја извести Педагошката служба, до крајот на април во тековната година.

Член 24

(1) Секој ученик на почетокот на учебната година добива комплет на бесплатни учебници.

(2) Наставниците се должни да им укажат на учениците и родителите дека учебниците не смеат да се оштетуваат, потцртуваат или да се означуваат одделни делови од текстот во учебникот.

Член 25

(1) Ученикот по завршувањето на наставната година е должен да го врати на училиштето комплетот на учебници неоштетен, освен учебниците во кои има содржини кои ученикот ги пополнува со пишување, боење или пак одредени страници од учебникот ги пополнува со сечење и лепење.

(2) Учениците кои се упатени на поправен испит, го враќаат комплетот учебници по завршувањето на учебната година, освен учебниците во кои има содржини кои ученикот ги пополнува со пишување, боење или пак одредени страници од учебникот ги пополнува со сечење и лепење.

(3) Ако ученикот не го врати комплетот на учебници или го врати оштетен, родителот, односно старателот на ученикот ја надоместува вредноста на комплетот на учебници, односно учебникот, со плаќање на 70% од каталошката вредност на учебникот.

(4) Секое училиште е должно да формира фонд на учебници. За секоја наредна година вредноста се намалува за 10%.

(5) Одговорен за фондот на учебниците во училиштето е директорот на училиштето.

(6) Одговорни во училиштето за прием, складирање, доделувањето и враќање на комплетите на учебници се директорот на училиштето, одделенскиот раководител, односно класниот раководител, наставниците и библиотекарите.

(7) Начинот на прием, складирање, доделување и враќање на комплетите на учебници го пропишува министерот.

V. Повлекување на учебник од употреба

Член 26

(1) Учебник се повлекува од употреба доколку се донесе нов наставен план и програми или ако се врши изменување или дополнувањата на повеќе од 30% на наставниот план и програми, и ако не ги задоволува научно-стручните и методолошките цели.

(2) Учебник се повлекува од употреба и доколку содржи материја со која се навредуваат историјата, културата и другите вредности на граѓаните на Република Македонија, македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите.

(3) За повлекување на одобрен учебник од употреба кој не ги задоволува научно-стручните и методолошките цели, како и од причините од ставот (2) на овој член, министерот формира комисија составена од седум члена од кои по два члена од Министерството, два члена од редот на истакнати наставници и по еден член советник од Бирото или од Центарот за стручно образование и обука или од Центарот за образование на возрасни од областа за која е наменет учебникот, Државниот просветен инспекторат и наставник од соодветен факултет.

(4) По предлог од комисијата од ставот (3) на овој член, министерот може да повлече од употреба одобрен учебник.

V-a. Надзор

Член 26-а

Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон врши Државниот просветен инспекторат.

Член 26-б

(1) Доколку при вршењето на инспекцискиот надзор, државниот просветен инспектор утврди дека за прв пат е сторена неправилност од членот 27 ставови (1) и (2) на овој закон, е должен да состави записник во кој ќе ја утврди сторената

неправилност со укажување за отстранување на утврдената неправилност во рок од осум дена и со истовремено врачување на покана за спроведување на едукација на лицето или установата каде што е утврдена неправилноста при вршењето на инспекцискиот надзор.

(2) Формата и содржината на поканата за едукација, како и начинот на спроведување на едукацијата ги пропишува министерот.

(3) Едукацијата ја организира и спроведува Државниот просветен инспекторат, од истекот на рокот од ставот (1) на овој член.

(4) Едукацијата може да се спроведе за повеќе утврдени исти или истородни неправилности за едно или повеќе лица, односно за една или за повеќе установи.

(5) Доколку во закажаниот термин лицето или установата над кое се спроведува едукација не се јави на едукацијата, ќе се смета дека едукацијата е спроведена.

(6) Доколку лицето или установата над која се спроведува едукација се јави на закажаната едукација и истата ја заврши, ќе се смета дека е едуцирано по однос на утврдената неправилност.

(7) Доколку државниот просветен инспектор при спроведувањето на контролниот надзор утврди дека се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, донесува заклучок со кој ја запира постапката на инспекциски надзор.

(8) Доколку државниот просветен инспектор при спроведувањето на контролниот надзор утврди дека не се отстранети утврдените неправилности од ставот (1) на овој член, поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд.

(9) Државниот просветен инспекторат води евиденција за спроведената едукација на начин пропишан од министерот.

VI. Прекршочни одредби

Член 27

(1) Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на основното, односно средното училишта, ако:
- дозволи продажба на стручна литература и детски списанија во основното, односно средното училиште (член 6-а став (3));

(2) Глоба во износ од 1.500 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 5.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на основното, односно средното училишта, ако:
- не формира фонд на учебници (член 25 став (4)) и
- не организира прием, складирање, доделување и враќање на комплетите на учебници (член 25 став (6)).

(4) Глоба во износ од 2.500 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (3) на овој член.

(5) Глоба во износ од 10.000 до 15.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на основното, односно средното училишта, ако:
- употреби учебници кои не се одобрени од Националната комисија (член 17 став (9)).

(6) Глоба во износ од 5.000 до 7.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (5) на овој член.

(7) Глоба во износ од 2.500 до 3.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на наставникот за прекршокот од ставот (5) на овој член.

Член 28

Надлежен орган за изрекување на прекршочните санкции е надлежниот суд.

Член 29

Пред поднесување на барање за прекршочна постапка, за прекршоците предвидени во овој закон, Државниот просветен инспекторат води постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.

VII. Преодни и завршни одредби

Член 30

Подзаконските акти предвидени во овој закон, министерот ќе ги донесе во рок од шест месеца од денот на неговото влегување во сила.

Член 31

До донесување на актите предвидени со овој закон ќе се применуваат постојните акти.

Член 32

Постапките кои се започнати пред влегувањето во сила на овој закон ќе се завршат согласно со Законот за основното образование (“Службен весник на Република Македонија” број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 63/2004, 82/2004, 55/2005, 81/2005, 113/2005, 35/2006, 70/2006 и 51/2007) и согласно со Законот за средното образование (“Службен весник на Република Македонија” број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008 и __/2008).

Член 33

Одредбите од членовите 6 и 24 на овој закон ќе се применуваат од 1 септември 2009 година.

Член 34

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат одредбите од членовите 105 ставови 2 и 3, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 117, 118, 119, 120, 121, 122 и 123 од Законот за основното образование (“Службен весник на Република Македонија” број __/2008) и одредбите од членовите 31, 31-а, 31-б, 31-в, 31-г, 31-д, 31-ѓ, 31-е, 31-ж, 31-з, 31-с, 31-и и 31-ј на Законот за средното образование (“Службен весник на Република Македонија” број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008 и 92/2008).

Член 35

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

ОДРЕДБИ ОД ДРУГИ ЗАКОНИ

Закон за изменување и дополнување на Законот за учебници за основно и средно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 99/2009):

Член 10

За учебниците кои се одобрени за употреба согласно со одредбите од Законот за основното образование („Службен весник на Република Македонија“ број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 63/2004, 82/2004, 55/2005, 81/2005, 113/2005, 35/2006, 70/2006 и 51/2007) и одредбите од Законот за средното образование („Службен весник на Република Македонија“ број 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008 и 92/2008), Министерството може да откупи одреден број на примероци заради обезбедување на бесплатни учебници за учениците во основното и средното образование.

Закон за изменување и дополнување на Законот за учебници за основно и средно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 36/2011):

Член 10

Подзаконските акти предвидени во овој закон ќе се донесат во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 11

Постапките за одобрување и употреба на учебници во основното и средното образование започнати пред денот на влегувањето во сила на овој закон ќе завршат согласно со одредбите од овој закон.

Закон за изменување и дополнување на Законот за учебници за основно и средно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 135/2011):

Член 3

Подзаконскиот акт од членот 1 од овој закон се донесува во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

По донесувањето на подзаконскиот акт од ставот 1 на овој член истиот веднаш, а најдоцна во рок од 24 часа се објавува на веб страницата на Министерството.

Закон за изменување и дополнување на Законот за учебници за основно и средно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 135/2011):

Член 5

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, освен одредбите од членот 2 од овој закон, кои ќе започнат да се применуваат со започнување на примената на Законот за основање на Државната комисија за одлучување во управна постапка и постапка од работен однос во втор степен.

Закон за изменување и дополнување на Законот за учебници за основно и средно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/2014):

Член 6

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.